

1918 – Őszirózsák

Kevés olyan színház és rendező van, aki úgy érzi, hogy rátalált a neki való témára, és abból tud folyamatosan építkezni, előadást létrehozni, és mindehhez megfelelő művészi eszközöket, és nem utolsósorban közöniséget is talál. A Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínház ilyen színház, és András Attila ilyen rendező. Az örök és kifogyhatatlan téma: a magyar történelem. Kell ehhez eltökéltség, hivatástudat, hazaszeretet és egészséges gondolkodás, valamint az értékek megőrzésébe vetett hit. A színház és a rendező már bizonyított: a *Halottak napjától virágvasárnapig*, *A világ és a vége*, a *Magyar Piëta* című előadások osztatlan sikert arattak határon innen és túl.

A *Halottak napjától virágvasárnapig* a Trianon utáni időszakot eleveníti fel drámai erővel, *A világ és a vége a Jönnek! és az Adjátok vissza a hegyeimet!* című Wass Albert-regények színpadi adaptációja, a *Magyar Piëta* pedig az 1944-es délvidéki népiirtással foglalkozik. Nem könnyű témák ezek, és aki a Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínház előadásaira látogat, az ne két óra könnyed szórakozásra számíton.

Ebben az évben újabb megmérettetésnek jött el az ideje.

Az 1918-as esztendő mérföldkő volt a magyar történelemben. Sok minden történt ebben az évben, ami előrevetíti a két évvel későbbi trianoni békediktátumot. Ezek a történelmi események azonban még soha nem kaptak helyet a magyar színpadokon. Ezért az *András Attila* által írt és rendezett **1918 – Őszirózsák – Zuhanórepülés** című előadás szintén mérföldkőnek számít. A bemutató 2011. november 10-én volt a Duna Palotában, a következő előadás szintén itt volt november 22-én.

A történet 1918. október 28-tól 1918 karácsonyáig tart, és egy fegyvergyárban kezdődik. Egy olyan fegyvergyárban, ahol jól átítatott papírral fedik be a harci repülőgépek szárnyainak alsó felületét. Egyszerű, hétköznapi emberek dolgoznak itt, akik akaratlanul is belekeverednek a történelmi és politikai játszmákba. Innen már nincsen kiút, nincsen visszaút, mert ha nem azt teszik, amit mondanak, vagy sugallnak nekik, akkor például könnyen állami gondozásba kerülhetnek a gyerekeik, mint Erzsébet (*Bicskei Flóra*) esetében, elveszítik a munkájukat, mint a cselekmény során Géza (*Kálló Béla*), és a lejtőn már nincs megállás.

Az előadásban tulajdonképpen három szereplő állandó: a Narrátor (*Bicskei István*), valamint Pogány (*Molnár*

Zoltán) és Cudar (*Mess Attila/Incze József*) figurája. A Narrátor információkat hoz-visz egyik szereplőtől a másikig, néha rendez is a dolgokat, ugyanakkor a néző felé is közöl. Egyfajta játékmester szerepét tölti be: elmondja, hogy éppen hol vagyunk, milyen időben, a szereplők személyazonosságát is lényegében ő határozza meg. Sokat látott és tapasztalt ember benyomását kelti. Pogány és Cudar ördögi figurák, mindenütt jelen vannak, és egyértelműen a rossz oldalt képviselik. Pogány behálózza és kihasználja Erzsébetet, Cudar mindezt végigasszisztálja, miközben ő a gazdag gyárosné (*Szalay Petra*) szeretője és kihasználója. Mindketten hazudnak, csalnak, ezek a tulajdonságok szinte elválaszthatatlanok a személyiségüktől.

Feltűnnek a színen többé-kevésbé ismert történelmi személyiségek is, mint Borojević tábornagy, vagy Szurmay Sándor gyalogsági tábornok, magyar királyi honvédelmi miniszter, mindkét szerepet Dóczy Péter játssza, de láthatjuk Károlyi Mihályt és József főherceget is.

Az előadás tehát a hétköznapi ember kis játszmái és a nagypolitika világa között lavírozik, összeköti őket a Narrátor, valamint Pogány és Cudar figurája.

A néző szeme előtt kibontakozik a szomorú 1918-as esztendő, a nagy háború utolsó éve, a maga papírszárnyú repülőivel, papírtalpú bakancsaival és fel nem robbanó gránátjaival együtt. Az előadás megpróbálja megfejteti az okokat, bemutatni a történéseket, amelyek az őszirózsás forradalom kitöréséhez vezettek. Olyan, mintha belenézni egy nagy varázsgömbbe, a politika boszorkánykonyhájába, ahol mintegy felülről látjuk, hogy éppen mi történik az Astoria szállóban, látjuk a részeges Lindert, az új honvédelmi minisztert, aki soha többé nem akar katonát látni, látjuk, hogy mire képesek az emberek, ha csak egy kis lehetőség is nyílik arra, hogy a hatalom közelébe jussanak. Eszükbe sem jut, hogy nem többek, mint mások által mozgatott bábok.

Néztem az első előadást, és megérintett a csend a nézőtérben. Előadás után sok embertől hallottam, hogy utána fog nézni a történelmi eseményeknek, mert az előadás kíváncsivá tette, és habár van némi fogalma erről az időszakról, de behatóbban szeretné tanulmányozni. Másik nézői megjegyzés volt az előadás szünetében, hogy nem készült fel megfelelően az előadásra. Úgy éreztem, hogy a munka nem volt hiábavaló. A Magyar

Kanizsai Udvari Kamaraszínház előadásaira valóban fel kell készülni nézőként is. És ez nemcsak azt jelenti, hogy szép ruhába öltözünk, hanem a lelkünket is felvértezzük, hiszen a legtöbb esetben megdöbbentő történelmi ismeretekhez jut a néző, amit nem is olyan egyszerű előadás után magunkban feldolgozni.

A Magyar Királyság 1918-as szétesése történelmünk egyik legmeghatározóbb eseménye. Lassan már száz év is eltelt azóta a szomorú ősz óta. Érde-

mes még egyszer megjegyezni, hogy más történelmi eseményekről előadások sora született, de ezt a pillanatot színházban még nem idézték fel. A Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínház ennek tudatában állította színre az őszi eseményeket, hiszen nyoma minden magyar ember lelkében ott él, és hatását a mai napig érezteti. Célunk: legfőbb feladatunk felnőni eleink érényeihez. Az előadást eleink emlékére, lelkünk üdvéért hoztuk létre.

